

[Jørn Jespersen]

erkender det – at der ikke er grebet ind siden 1983, og at man har ændret loven sådan, at det for de udenlandske firmaers vedkommende reelt er umuligt med den tekst, der foreligger, overhovedet at gøre noget, fordi man ikke kender den fortjeneste, som man i virkeligheden skulle gribe ind over for – og jeg kan se, ministeren nikker.

Konklusionen er altså, at de udenlandske medicinalfirmaer har fuldstændig frit slag med hensyn til, hvad de vil sælge deres medicinalvarer i Danmark til. Det var nyttigt at få at vide.

Derudover synes jeg, der er grund til at gøre opmærksom på, når ministeren nævner regulering på EF-niveau, at jeg er helt enig i, at en mere effektiv kontrol på overnationalt niveau ville kunne bidrage til en mere reel og lavere prisdannelse. Men de direktiver fra EF's side, som vi hidtil har set, og som snart kommer til behandling her i Folketinget, vil i hvert fald ikke medvirke til en bedre forbrugerbeskyttelse og til en sænkning af priserne. De er tværtimod til hinder for, at man på dansk niveau kan lave nogle effektive kontrolregler, og derfor vil de forøge firmaernes muligheder for at fastsætte deres priser helt vilkårligt. De vil ikke sikre bedre forbrugerbeskyttelse.

Kirsten Lee (RV):

Vi synes, det ville være naturligt, at det foreslåede udvalg ser på den offentlige godkendelsesprocedure, som Socialdemokratiet og SF er meget optaget af. Men vi skal da have vurderet, om en sådan procedure overhovedet er hensigtsmæssig, og vi ser kun sådan en procedure som et enkelt led i et mangestrengt system; der bør være mange muligheder for at påvirke priserne på medicinalvarerne. Man må f.eks. forvente, at Monopoltilsynet bliver undersøgt. Det kunne også godt være, at udvalget kunne finde på en hel masse, som ordførerne her i dag ikke har kunnet finde på.

Hvad angår priserne, har jeg prøvet at forklare hr. Jørn Jespersen, at Det Radikale Venstres mål var lavere priser på medicin, men det er et udtryk, der bør være nuanceret, og det er derfor vi har sagt lavest mulige. Jeg har svært ved at forestille mig, at der er nogen, der ønsker direkte at nedsætte priserne på de ikke-tilskudsberettigede nervemidler, for det kan man godt gå ud fra vil medføre at forbruget stiger. Det ønsker vi ikke. Hvis industrien ønsker at

slås og øge konkurrencen indbyrdes, er det fint – det kan vi ikke gøre noget ved – men vi ønsker sandelig ikke at påvirke priserne alment, f.eks. sætte priser på nervepillerne ned, så forbruget af dem stiger. Derfor udtrykket »lavest mulige«, men jeg vil gerne præcisere, at vores mål er lavere priser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 33 af Torben Lund (S) og Jørn Jespersen (SF) (se foran)

forkastedes, idet 52 (S og SF) stemte for, 62 (KF, V, RV, CD, FP og KRF) imod; 4 (FK) stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 34 af Kirsten Lee (RV) (se foran)

vedtoges med 53 stemmer (KF, V, RV, CD og KRF) mod 28 (SF og FP); 37 (S og FK) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 35 af Ib Jakobsen (FK) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 19:

Forespørgsel til kultur- og kommunikationsministeren:

»Hvordan vil regeringen placere indsatsen for kulturlivet og betalingen heraf i skyggen af landets desperate betalingsbalancesituation?«

Af Poulsgaard (FP) m.fl.

Begrundelse

Poulsgaard (FP):

Den 4. november 1986 havde vi en kulturdebat, rejst på grundlag af en forespørgsel fra Fremskridtspartiet, der lød således: »Hvilke besparelser agter ministeren at foretage på de kulturelle budgetter for finansåret 1987?« Det var en meget negativ melding, vi fik fra kulturministeren dengang; der skulle bruges stadig væk flere penge.

[Poulsgaard]

Nu må man nok sige, at den forespørgsel, vi har stillet her, er aktuel, så det klodser. Jeg tænker på statsministerens appel til os nytårsdag, hvori han sagde, at vi var forkælede, at vi skulle til at klare noget mere selv, og forskellige andre ting. Det har statsministeren fuldstændig ret i, og et af de steder, hvor man kunne begynde at efterleve statsministerens ord, var netop vedrørende de kulturelle budgetter. Derfor har vi simpelt hen spurgt: Hvordan vil regeringen placere indsatsen for kulturlivet og betalingen heraf i skyggen af den desperate situation, vi befinder os i?

Hvilke forventninger har vi så i Fremskridtspartiet til denne debat? Vi må jo nok sige, at vi er blevet skuffet mange gange, og vi har vel heller ikke de helt store forventninger om, at ministeren vil leve op til den appel, som statsministeren kom med. Ministeren vil vel nok køre frem med den socialdemokratiske kulturpolitik, der er ført her gennem mange år, og som stadig væk går ud på at tage fra de mange og give til de få, at tage fra de ubemidlede og give til de velbærgede. Al kulturstøtte i dette land går jo simpelt hen til de velbærgede.

Hvis man under debatten her kunne få kulturministeren til at sige, at den revision af teaterloven, der vel kommer her engang i januar, ryger lige direkte ned i skraldespanden – det er dér, den hører hjemme – ville noget være vundet.

Jeg ville også gerne, om jeg herfra kunne få ministerens tilsagn om, at Flemming Flindt aldeles ikke skal til Århus og være leder af en ny balletskole dér. Det er ikke det, vi har brug for.

Jeg kunne da også godt tænke mig, om ministeren ville forklare fru Birte Weiss og andre socialdemokrater, at Musikhuset i Århus aldeles ikke giver overskud, det giver et drønende underskud, men anlægsudgifter og den slags ting tager Socialdemokratiet jo ikke rigtig højde for.

Det var nogle af de ting, vi kunne diskutere. Vi kunne jo også diskutere, om det er rimeligt, at hver dansker fra vugge til grav betaler 300 kr. om året til drift af bibliotekerne. Vi er nogle stykker, der finder, at det er absolut urimeligt.

Vi kunne da også godt diskutere – for at tage et andet område – Det Kgl. Teater. Er det rimeligt, at de skal have et budget for 1987 på 253 mio. kr.? De regner med, at de kan få indtægter på lige knap 30 mio. kr. Er det rimeligt? Dér har vi i hvert fald beviset på, at man tager fra de fat-

tige og giver til de rige. Alle den slags ting kunne vi diskutere.

Vi kunne også se på støtten til idrætten, og dér kan vi jo nu se, at SF, der aldrig er så fedtet med statsmidler – og de er fulgt godt op af Socialdemokratiet og De Radikale gennem tidens løb – nu vil bruge 100 mio. kr. mere til breddeidrætten. Kunne vi få det jordet her i dag også, ville det ikke være så dårligt. Vi bruger ca. 2 mia. kr. på idrætten i dette land, det er altså ikke pebernødder, vi snakker om, og vi snakker om lidt mere end de 3 kr. 34 øre, vi får hældt i hovedet hver dag af Danmarks Radio i denne tid.

Men som sagt, jeg er lidt spændt på, hvad ministeren siger. Jeg har ikke de store forventninger, for jeg er før blevet skuffet, men jeg håber, at min skepsis bliver gjort til skamme.

Besvarelse

Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Det er næsten synd at skulle begynde med at sige, at jeg er bange for, jeg kommer til at indfri hr. Poulsgaards frygt for eller forestilling om, hvad der vil ske.

Men jeg vil gerne sige til at begynde med om Fremskridtspartiets forespørgsel, at den ikke trods begrundelsen her for et øjeblik siden er helt let at forstå, for når man tager det statslige budget, så udgør de kulturelle bevillinger, som jeg har med at gøre, Kultur- og Kommunikationsministeriets kulturelle bevillinger, dvs. finanslovens § 21, omkring 0,9 pct. af de samlede statslige udgifter, og vi skal jo passe på – det vil jeg også godt sige her indledningsvis – ikke at blande tingene for meget sammen i debatten ved at begynde at tale om 2 mia. kr. til idrætten, for det er jo kommunale penge, som vi af respekt for det kommunale selvstyre ikke kan drage ind og sammenligne med det, som jeg kan tale om her, nemlig de 0,9 pct. af statsbudgettet, som de kulturelle bevillinger udgør.

Og når betalingsbalancen drages ind i dette, må jeg sige, at de kulturelle bevillinger jo kun i meget begrænset omfang er af en art, som giver import af varer hertil fra udlandet, så nogen stor indflydelse på betalingsbalancen kan de udgifter ikke have, og at man netop ønsker en vurdering af dem i skyggen af betalingsbalancesituationen, forekommer det mig lidt svært at begribe. Men det viste sig jo også, at det ikke er

[Kultur- og kommunikationsministeren]

den egentlige grund til forespørgslen; den er et led i Fremskridtspartiets jævnlige korstog mod alle kulturudgifter.

Vi havde sidst, som også hr. Poulsgaard sagde, en forespørgselsdebat i november 1986, og dengang kom Fremskridtspartiet som ved tidligere lejligheder til at stå ganske alene med sit synspunkt. Jeg kan heller ikke forestille mig, at der i dag vil være nogen større lydhørhed over for partiets synspunkter; og det kan nok ikke undgås, at vi i dag vil komme til at gentage nogle af de ting, vi har sagt ved tidligere tilsvarende debatter.

Sidste gang vi talte om disse ting, havde jeg indtryk af, at hr. Poulsgaard fandt mit svar lovlig kort, selv om han sagde – og det var jeg da glad for – at man måtte sætte pris på folk, der fatter sig i korthed. Jeg må tilstå, at jeg også i dag vil være kortfattet ikke alene for at opnå ros fra hr. Poulsgaard, men også fordi jeg synes, sagen indbyder til det. Jeg må tilstå, at som forespørgslen er formuleret, er der ikke meget at føje til det, der blev sagt i november.

Men jeg synes alligevel, det er både rimeligt og rigtigt at gentage og understrege, at det er regeringens opfattelse, at kultur er nødvendig i et samfund som det, vi har, og i øvrigt i alle samfund. Kultur er en nødvendig forudsætning for, at det enkelte menneske kan finde sin identitet, og at samfundet kan finde sin identitet som samfund. Kulturen er en væsentlig del af vor hverdag.

Med de ord henviser jeg til helt væsentlige elementer i selve samfundets eksistensgrundlag, og jeg kunne derfor i og for sig nøjes hermed, for værner vi ikke om vor kultur og er villige til at betale det for den, som den nu engang må koste, vil det danske samfund blive en åndeligt forarmet nation, en tredjerangs nation. Spørgsmålet er i virkeligheden, om vi overhovedet ville kunne opretholde vor værdighed som folk og nation, hvis ikke vi havde den kulturindsats, som vi har.

Jeg vil godt føje yderligere nogle bemærkninger til, for hvad er det, der finansieres over de offentlige kulturbudgetter? Det er jo langt mere dybtgående end overfladisk underholdning og adspredelse, som man ofte skulle tro der var tale om, når man hører hr. Poulsgaard tale om disse ting. Det gælder også de 50 pct. – og det er halvdelen af statens kulturudgifter – som omfatter bevillinger til teatre, til musik, til

film og andet, som Fremskridtspartiet finder ganske overflødigt og unyttigt, så vidt jeg har kunnet forstå gennem årene. Der er vist ikke andet at sige til det, end at det gør vi andre altså ikke. Vi finder disse bevillinger helt afgørende nødvendige for bevarelsen af en dansk kultur, en dansk identitet.

Men ser vi så på de samlede udgifter under § 21 på finansloven – og det udgør, som jeg sagde, 0,9 pct. eller i penge ca. 1,9 mia. kr. i 1988 – har jeg kun talt om de 50 pct. Så har vi de andre 50 pct., der omfatter de tre områder, som man ofte glemmer i Fremskridtspartiets felttog mod kulturen, og som jeg heller ikke hørte noget om i dag; jeg hørte ganske vist noget om bibliotekerne, men det er jo et kommunalt anliggende.

Det, jeg tænker på, er bevillinger til forskningsbibliotekerne, til skoler og læreanstalter og til museer og arkiver. Jeg må derfor spørge: Er det virkelig Fremskridtspartiets mening, at man uden videre kunne sløjfe disse bevillinger? Stryger man bevillingerne til forskningsbiblioteker og læreanstalter, vil jeg bestemt tro, at det får indflydelse på betalingsbalancen, men i negativ retning.

I disse år, hvor forskning og udvikling er helt afgørende for, at vi kan styrke vort erhvervslivs eksportmuligheder, er adgang til litteratur, til information vigtigere end nogen sinde. Vi lovgiver og har lovgivet på en række områder med henblik på at støtte forskning og udvikling. Hvis man bortskaffer forskningsbibliotekerne, kunne man godt spare sig de erhvervspolitiske målsætninger.

Vil man virkelig også sløjfe bevillingerne til vore museer og vore arkiver? Det er jo dem, der er med til at sikre bevaringen af Danmarks kulturelle arv. Det gælder i øvrigt også vore store nationale bogsamlinger, også de er med til at bevare den nationale kulturarv, til at sikre, at vi stadig kan forvalte den, og netop i disse år med de mange kulturelle pres på vor egen kultur udefra er det bydende nødvendigt, at vi samler os om at støtte vor danske kultur og dens rødder.

Jeg vil trods alt – også på trods af hvad hr. Poulsgaard sagde – anbefale, at man læser beretningen om undersøgelsen af Musikhuset i Århus, som er udarbejdet og udgivet af Geografisk Institut ved Århus Universitet. I denne undersøgelse påvises det, hvor store direkte og indirekte beskæftigelsesmæssige og økonomiske

[Kultur- og kommunikationsministeren]

virkninger driften af en sådan kulturel institution har. Undersøgelsen konkluderer i, at det offentlige ved en økonomisk indsats på godt 6,6 mio. kr. fik et overskud på 14,5 mio. kr. Det er en god forretning.

Jeg er helt opmærksom på, at man kan sætte kritiske spørgsmålstejn ved enkelte punkter i undersøgelsen. Man kan drøfte, hvordan man vil opfatte et tilskud på 6,6 mio. kr., om det er en investering, som giver det afkast, der er tale om, og hvordan man i øvrigt stiller regnskabet op, men det rækker ikke ved den kendsgerning, at der er en økonomisk sammenhæng i de kulturelle finansieringer, for denne undersøgelse står ikke alene; man har lavet tilsvarende undersøgelser med tilsvarende resultater andre steder: Wien og New York f.eks., så det er ganske givet, at investeringer i kultur økonomisk ikke blot forsvinder op i den blå luft. Det tror jeg er noget vi skal til at interessere os en hel del mere for, når vi taler om kultur, i hvert fald i visse sammenhænge og med visse samtalepartnere.

Det er jo sådan, at Fremskridtspartiet uden videre dokumentation plejer at hævde at være i overensstemmelse med befolkningen, når partiet kræver kulturbevillingerne fjernet eller nedskåret. Det tror jeg ganske enkelt ikke er rigtigt. Jeg tror, at et stort flertal i befolkningen har en dyb forståelse for nødvendigheden af at bevilge de penge, det nu engang koster at opretholde et kulturliv på et rimeligt og anstændigt niveau, og jeg bestyrkes i den tro af en undersøgelse, som Vilstrupinstituttet gennemførte i foråret 1987. Man kan læse om den i Politiken. Deraf fremgik det, at 29 pct. af dem, der blev spurgt, mente, at statens støtte til kulturlivet burde forøges. 43 pct. fandt, at den var passende. Det var i al fald 72 pct., som var tilfreds med, at det offentlige brugte penge på kulturen, medens kun 12 pct. fandt, at støtten burde mindskes, og hvad der er meget interessant: Kun 2 pct. mente, at den burde helt ophøre. Jeg synes, denne undersøgelse er et trykt grundlag for en fortsættelse og en udbygning af den hidtil førte kulturpolitik, og jeg lægger da gerne ryg til, at hr. Poulsaard gang på gang gentager, at jeg og regeringen fører socialdemokratisk kulturpolitik, for det passer ikke. Vi har bragt andre tanker, andre synspunkter, ind i kulturpolitikken, og jeg mener også, at vi skal tage teaterdiskussionen, når den kommer, for jeg tror,

at også dér vil der være mulighed for at finde andre måder at lægge kulturstøtten til rette på.

Jeg synes, at hr. Poulsaard i stedet for at sige, at vi fører socialdemokratisk kulturpolitik, burde hjælpe os med at sikre nye muligheder, f.eks. ved at hjælpe os med det, vi meget gerne vil, nemlig åbne for en større privatøkonomisk indsats for kulturlivet via den sponsorlovgivning, vi drøftede for nogen tid siden.

Forhandling

Poulsaard (FP):

Da det jo er en kulturdebat og kultur også har lidt med omgangstone og høflighed at gøre, vil jeg kvittere ved at sige tak for svaret på forespørgslen.

Jeg vil gerne starte med det, som vi i hvert fald er 120 pct. enige om, og det er, at vi ikke kan undvære kultur. Den er simpelt hen grundlaget for alt menneskeligt samkvem. Vi skal altså have en kultur. Vi er bare nogle stykker, der vil hævde, at vi da også havde kultur i dette land, før vi fik Kulturministeriet, og før vi fik kulturlove, og vi vil hævde, at en masse stater, som ikke har de støtteordninger, som Danmark har, også har et rigt og varieret kulturliv.

Den danske befolkning er kreativ, den har forståelse for formning, for tegning, for musik og for en masse andre ting, og der foregår jo en lang række aktiviteter ud over det ganske land med og uden støtte. Der foregår også meget uden støtte, som absolut ikke er at foragte.

Jeg synes nok, at ministeren gør sig skyldig i nogle grove misfortolkninger. Jeg kan ikke, om jeg så bliver 100 år, forstå, at man altid skal snakke om kommune-, amts- og statsskat. Det, der interesserer skatteborgerne – og det har denne regering været med til – er, at vi har fået verdens højeste skattetryk. Borgerne er ligeglade med, om pengene tages af de kommunale kasser, de amtslige kasser eller statskassen, og herinde har vi muligheder for at ændre på forholdene i amter og kommuner, hvis vi ønsker det. Det forstår jeg ikke, og jeg kommer aldrig til at forstå det.

Så forstår jeg heller ikke, at ministeren drager Kasper Vilstrup ind i debatten – jo, det forstår jeg godt, for det passer jo i ministerens hartkorn – men der er jo i sribetvis af andre undersøgelser, der går lige stik modsat, og i hvert fald tror jeg nok, at ministerens regeringschef

[Poulsgaard]

tog fejl af meningsmålingerne, da han udskrev valget. Da viste det sig i hvert fald, at de ikke var i overensstemmelse med virkeligheden. Det kunne jo også være tilfældet her. Men hvis ministeren er så sikker på, at han har ret, hvorfor vil man så ikke tage den folkeafstemning, som vi har bedt om gang på gang? Lad os sende kulturlovene ud til folkeafstemning. Hvis det virkelig er sådan, at det store befolkningsflertal deler de synspunkter, som ministeren har, vil jeg til gengæld love, at han skal blive fri for at høre mig stå heroppe og skælde ud hele tiden, men det gør flertallet ikke.

Det kan ikke nytte noget, at ministeren står heroppe og siger, at han ikke fører socialdemokratisk kulturpolitik. Nej, nu fører ministeren sådan set ikke ret meget kulturpolitik, for kulturpolitikken bliver jo dirigeret af Socialdemokratiet, SF og De Radikale, det er vi da helt opmærksom på. Men ikke desto mindre har den radikale hr. Bernhard Baunsgaard gang på gang stået heroppe og rost ministeren for at være bedre end de socialdemokratiske ministre, og mange gange har også jeg hørt SF's fru Ingerlise Koefoed sige tak til ministeren – fru Ingerlise Koefoed nikker bekræftende. Hvis jeg var konservativ kulturminister, ville det få det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig. Jeg mener så afgjort, at der er belæg for det, jeg står og siger.

Som sagt, det var ikke uventet, at ministeren ikke ville holde med mig, det havde jeg heller ikke regnet med, men alligevel: gør det slet intet indtryk, at alle økonomer uanset partifarve fortæller, at nu går det ikke rigtig godt længere, Schlüteroptimismen duer ikke mere?

Så spørger ministeren, hvorfor jeg blander betalingsbalancen ind i det. Det gør jeg selvfølgelig af den simple grund, at pengene til alle dem, der er aflønnet af staten på de forskellige kultursteder, skal hentes op af skatteborgernes lommer. Det forøger skattetrykket, og det høje skattetryk mindsker initiativet og virkelysten. Derfor hænger tingene selvfølgelig nøje sammen, og så kan ministeren komme, lige så mange gange han vil, med Musikhuset i Århus. De mennesker, der arbejder dér, laver ikke noget, som vi kan sælge til udlandet og tjene nogle penge på. Hvis det derimod var et eksportskabende erhverv, var vi ovre i noget helt andet.

Museer. Det er ikke ret tit, jeg er tilfreds med, at folk strejker, men jeg synes, at strejken sidste

år var en lykke for landet – nu tænker jeg på vagt- og sikkerhedspersonalets strejke. Var der ret mange læserbreve? Var der ret mange indlæg om, at man savner disse museer? Ikke mig bekendt. Man kunne ganske roligt lukke over halvdelen af museerne. I dag er det jo sådan, at hvert eneste sogn, hver eneste kommune skal have et egnmuseum. Det er jo fuldstændig bindsgalt. Man skal også have børneteatre, og jeg ved ikke hvad. Vi har video, så vi kan optage film til eftertiden. Vi behøver ikke, som jeg har sagt før, at gemme 10.000 flintesten eller økser. Det gjorde ikke det mindste, om der røg 5.000. Vi kunne sælge dem på en auktion.

Men vi skal ikke nedlægge alle museer, det ved ministeren også godt. Det er for stor en ære at gøre os. Vi vil skam godt værne om vores. Vi skal heller ikke nedlægge alle biblioteker. Hvornår har Fremskridtspartiet sagt, at vi skulle nedlægge biblioteker? Aldrig! Men vi har sagt, at brugerne af bibliotekerne skal til at betale en kostpris, og så ville vi gerne, om man ville lade være med fra flertallets side herinde at snakke om, at det er gratis at gå på biblioteket, når vi med tørre tal kan dokumentere, at det koster hver borger i dette land 300 kr. om året. Det er altså ikke gratis. Og kunne det ikke gøres bedre i privat regi? Der var engang en regering, som havde nogle ideer om, at der skulle privatiseres. Her var et område, vi kunne begynde med, ligesom vi kunne begynde at privatisere teaterlivet og den slags ting, men det er der overhovedet ikke nogen snak om – snarere tværtimod.

Der er jo uendelig meget, man kunne drøfte, og jeg håber også, at vi får tid til at drøfte det her i dag.

Vi kan tage TV 2 f.eks. Jamen hvad er det, man er i gang med? Vi har altid været glade for konkurrence, og havde det stået til Fremskridtspartiet, havde vi haft mange tv-stationer allerede nu. Men hvad gør man: øpretter et TV 2. Og hvad gør kulturministeren? Han gør det, han ikke skal. Typisk dansk, flot skal det være. Vi kører jo også mod afgrunden på første klasse. Man ansætter i stribevis af højtlojnnede medarbejdere, et år før TV 2 i det hele taget begynder at sende. De skal have deres gode, fede udkomme. Det, man skulle have gjort, var selvfølgelig at begynde at sende lige så stille i det små og så se, om der er basis for, at vi kan få de penge ind, vi regner med, på reklamer. Derefter

[Poulsgaard]

kan vi udvide, som andre virksomheder gør. Her bygger man hus og det hele både i København og i Odense. Man ansætter alle disse folk og sender så en regning til os. Jeg ved godt, at man sender regningen til Danmarks Radio i første omgang, man vil have pengene fra Danmarks Radio, men Danmarks Radio er jo befolkningen, og det er licensbetalerne, der i sidste omgang kommer til at betale.

Vi ser alle dem, der har begyndt med lokalradio. Nu har vi 200 lokalradioer i dette land efterhånden, og nogle af dem kommer jo rendende ind til Folketinget for at få en pose penge. 20 mio. kr. vil de have til at starte med, og der var straks folketingsmænd, der var parat til at give dem de 20 mio. kr. Jamen hvad i himlens navn rager det os, at disse mennesker starter lokalradioer? Det er da et glimrende initiativ, og lad dem da få lov til at tjene nogle reklamekroner, men kan de ikke klare sig, skal de bare ikke komme rendende herind for at få penge.

Selvfølger alle disse nærradioer ikke gå. Der er overhovedet ikke basis for dem, men det er sjovt at lege med medierne, og når bare man kalder det kultur, skal Folketinget såmænd nok betale regningen.

Man har selvfølgelig også nogle gode forgrundsfigurer i Danmarks Radio, og hvis der er nogen, der har været med til at ødelægge dette land, er det Danmarks Radio. Hr. Jimmy Stahr nikker bekræftende. Nu er der nok nogle, der vil sige: Hvad har det, jeg siger nu, med kultur at gøre? All right, det kan vi diskutere. Men det er jo fuldstændig rigtigt, som hr. Ove Munch, der jo er direktør i Industrirådet, skrev i Jyllands-Posten den 7. januar: »Danmark på vej mod kollektivt økonomisk selvmord.«

Men hvorfor er vi på vej mod dette kollektive økonomiske selvmord i Danmark? Det er på grund af Danmarks Radio . . .

Formanden:

Tiden er udløbet.

Poulsgaard (FP):

Jeg har noget, jeg skal have sagt om Danmarks Radio, men det vender jeg så tilbage til i næste omgang.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er en kort bemærkning i anledning af noget, som kulturministeren sagde. Kulturministeren fastslog, at biblioteker var kommunale anliggender, men det er de jo ikke i den forstand, at der over bloktilskuddene gives 300-400 mio. kr. i statstilskud, og det har jo også betydning for, hvor meget vi ofrer af statsbudgettet på kulturområdet, for så bliver det ikke, som ministeren sagde 0,9 pct., men snarere en smule over 1 pct., måske 1,1 pct. Det var bare den bemærkning.

Birte Weiss (S):

I Socialdemokratiet synes vi for så vidt ikke, der er grund til at bruge særlig mange ord på Fremskridtspartiets forespørgsel, for det, vi oplever her, er den årligt tilbageværende demonstration af, at Fremskridtspartiet med djævlens vold og - det må man ikke sige, siger formanden, men lad mig så sige, at Fremskridtspartiet så forfærdelig gerne vil have førsteprisen for uartikuleret småtskårenhed, og det vil det på trods af, at udviklingen går i en anden retning. Her vil det fastholde stemningen fra de glade Rindaldag, da man kunne komme på forsiden ved at råbe nassekarl efter en hårdt arbejdende kunstner.

Alligevel er der for os, som gerne vil give kulturen en mere central placering i det politiske liv, på sin vis grund til at takke Fremskridtspartiet for dets 15-årige indsats. Der er for mig at se ikke nogen tvivl om, at den livsfjendskhed, vi kan også kalde det jantenid, som bærer Fremskridtspartiets kultursyn, har været med til at overbevise mange tvivlere om, at det ikke blot er nødvendigt at fastholde, men også at udbygge det statslige og i det hele taget det offentlige engagement i kulturen, og i de 15 år, Fremskridtspartiet har gjort sin indsats på dette område, viser meningsmålingerne en kurve, der går stejlt opad med hensyn til tilslutningen til, at staten, kommunerne og amterne skal ofre penge på kunst og kultur.

Som kulturministeren nævnte, er der nu 72 pct., som mener, at man enten skal udbygge eller bevare den kulturstøtte, der er, og så må man vel nok sige til lykke til Fremskridtspartiet for resultaterne af den indsats, det er lykkedes det at gøre på dette område. Der er i hvert fald en masse tvivlere, der ikke vil købe Fremskridtspartiets livssyn og kultursyn, og det er det, der betyder, at vi skal til at glæde os over, at det går i den rigtige retning.

[Birte Weiss]

I øvrigt undrer det os en lille smule, at kræmmerjælene i Fremskridtspartiet ikke kan se, at det er en god forretning at investere i kultur; det er en forretning, som langt overstiger, hvad selv den mest ambitiøse skattetænkner er i stand til at præstere.

Et uafhængigt økonomisk analyseinstitut har kulegravet økonomien omkring Zürichs kulturinstitutioner, og dér ligger det sådan, at de samlede offentlige driftsudgifter på 300 mio. vender tilbage til de offentlige kasser som lidt mere end 1 mia. Pengene bliver altså mellem tre- og firedoblet på grund af alle de indtægtsgivende følgevirkninger, der er af dette driftstilskud til i dette tilfælde et lokalt kunstmuseum, et teater, en opera og et Tonhalleorkester. Ja, ja, vil hr. Poulsgaard sikkert sige, det er i Schweiz, og sådan er det slet ikke i Danmark. Jo, vel er det det. En tilsvarende undersøgelse af aktiviteterne omkring Musikhuset i Århus, som hr. Poulsgaard tilsyneladende har set sig så gal på, viser nemlig, at det årlige driftstilskud fra det offentlige på 6,6 mio. kr. kommer tilbage i de offentlige kasser i form af 21 mio. kr. Så om ikke andet må dog hr. Poulsgaards eller Fremskridtspartiets sans for kræmmeriet omkring dette virke tiltalende.

Om kulturministerens indlæg vil jeg sige, at det forekommer mig en smule defensivt. Hvad jeg savnede i det, var en større forståelse for, at det er nødvendigt at investere flere penge i kulturen, i kreativiteten og i kunsten i et samfund som vores, hvor arbejdet gradvis, men sikkert kommer til at spille en stadig mindre rolle for menneskers identitet, fordi det bliver en mindre del af vores tid, der bliver beslaglagt af arbejde, og netop i den periode, vi er inde i nu, er det så afgørende, at man giver kulturlivet et lift.

På den anden side må det vel også siges, at denne lidt selvopgivende holdning ikke kan overraske så forfærdelig meget. Det var også den, vi mødte i forbindelse med finanslovaftemningerne lige før jul. Socialdemokratiet stillede ændringsforslag på kulturområdet, som tilsammen – mange af dem var små – kunne have skabt mere liv og dynamik i folkekulturen og i kunsten, og de summede sig altså op til 60 mio. kr. Men det var alt, alt, alt for meget, syntes man, og derfor blev en stor part af dem stemt ned. Vi ville f.eks. have givet flere penge til kulturaktiviteter på tværs af generationsskel og til samarbejde mellem professionelle kunst-

nere og amatører. Vi ville have givet en mulighed for at støtte nye kulturformer med lokal forankring. Vi ville have genskabt de gode arbejdsmuligheder for yngre kunstnere, som oprindeligt var tanken med Statens Kunstfond, men som efterhånden er blevet mere og mere udtyndet. Vi ville have reddet provinsens teaterliv gennem en bedre udgiftsdækning til Det Rejsende Landsteater, mens vi venter på den ny teaterlov.

I det hele taget synes vi, at vi venter, og vi venter, og vi venter på initiativer fra kulturministeren. Der sker ikke rigtig noget. Jo, vi har fået et TV 2, det er da rigtigt nok, et TV 2, som vel til en vis grad økonomisk bygger på kviksand, og som der i det daglige kommer nye alarmerende meldinger om, senest den, at man vil snuppe 40 mio. kr. af licensbetalernes Danmarks Radio-penge, bl.a. for at stoppe hullerne i TV 2's økonomiske fundament. Ellers har man brugt en masse krudt på at hitte ud af, hvordan man skal kombinere kulturstøtte med skattefidus; det er det, man kalder privat sponsering.

For at sige det helt kort synes vi, at der kommer for lidt ud af det, og vi synes, der sker for lidt på kulturområdet; derfor synes vi ikke, at vi kan identificere os med en påstand som Fremskridtspartiets om, at Socialdemokratiets og regeringens kulturpolitik ligner hinanden så meget.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Fru Birte Weiss kom til at sige »nassekarl«, da hun talte om en hårdt arbejdende kunstner.

Jeg ved ikke, om ikke fru Birte Weiss synes, at vi er nogle stykker, der er nogle nassekarle. Jeg tænker på, hvordan vores forældre sled og slæbte og efterlod et gældfrit samfund til den generation, vi tilhører; vi skyldte ikke én krone væk. Nu har vi i 30 år soldet ud over alle grænser, og vi efterlader et samfund i dyb, dyb forarmelse til vores børn og børnebørn. Se, en, der gør sådan noget, kalder jeg en nassekarl.

Per Stig Møller (KF):

Må jeg lige allerførst sige til hr. Poulsgaard, at hvis hårdt arbejdende kunstnere nu skal gøres til nassekarle, tror jeg ikke, at hr. Poulsgaard har forstået ret meget af kulturlivets betingelser. Der skal arbejdes utrolig hårdt for at

[Per Stig Møller]

leve som kunstner i Danmark, så det synes jeg er en meget pinlig udtalelse, og hvis udgangspunktet er så simpelt, skulle vi egentlig ikke længere behøve at diskutere emnet.

Så skal jeg sige, at jeg i det følgende taler på både Det Konservative Folkepartis og Kristeligt Folkepartis vegne.

Forespørgerne spørger kulturministeren, hvordan regeringen vil placere indsatsen og betalingen heraf i skyggen af landets desperate betalingsbalancesituation. Det er en sær formulering, men på sin egen sære måde dækker den for så vidt situationen, idet regeringens hele indsats allerede er placeret i slagskyggen af betalingsbalancesituationen, forstået på den måde, at det er regeringens såvel som Folketingets pligt at få nedbragt betalingsbalanceunderskuddet, så vi kan begynde at få bugt med vores gæld til udlandet.

Men nu kan man heldigvis sige om kulturlivet, at dette ikke i særlig grad forøger vores betalingsbalanceunderskud. Kulturen er ikke særlig importtung. Den indkøber papir til bøger og opkøber royalties fra udlandet med henblik på at indføre udenlandske teaterstykker og bøger til landet, men indgår ellers først og fremmest i et indenlandsk kredsløb. Danske kunstnere leverer deres indsats for et dansk publikum og får danske honorarer derfor. Det er deres tid, de bruger, og den henter de ikke i udlandet. De indtægter, de får, svarer de skat af som alle andre, og arrangører, forlag og medier – bortset fra dagspressen – svarer moms af indtægterne. Kulturlivet bidrager således til den danske samfundsøkonomi, og gøres regnestykket op, lægger det såmænd mere tilbage, end det modtager. Ydermere henter kulturlivet penge hjem til landet, når vore arkitekter anvendes i udlandet og vore bøger oversættes, for blot at nævne disse to områder.

Når vi nu sætter mere gang i kultureksporten, kommer der endnu flere penge hjem til Danmark, og samtidig vil den stigende opmærksomhed om vort land føre flere varekøb med sig og dermed større landbrugs- og industrieksport. Rent økonomisk er kulturlivet således et ganske godt papir. Det kommer igen, som konen sagde, da hun gav soen flæsk.

Kulturlivet kan altså godt stå sig, når vi alene ser på pengesiden, men det vigtigste er jo, at kulturlivet bidrager med andet og mere i samfundslivet. Et land uden kulturliv, om et sådant

gives, vil være et sjæletomt territorium uden fantasi, følelse, fordybelse, medfølelse og glæde. Samfundet vil i kraft af kulturlivet få sat sine traditioner og værdinormer til debat, og vi får udæsket vore egne vaneforestillinger.

På trods af de sidste ord, der kunne få én til at tvivle på, at forespørgerne skulle have fantasi til det, kunne man forestille sig, at forespørgerne ville sige: Alt dette er godt nok, og det er de såmænd enige i, de kan blot ikke se, hvad det har med staten og de offentlige budgetter at skaffe. Folk kan jo selv købe den kultur, de vil have, og det gør folk heldigvis også. Det kan vi se af antallet af solgte bøger, teaterforestillinger, aviser, museumsbilletter etc. etc. I 1985 købte danskerne således for ca. 4½ mia. kr. bøger, aviser og blade. Prøv at tænke på, hvilken beskæftigelse og omsætning det har betydet. De købte over 1½ mio. teaterbilletter, gik 2 mio. gange på kunstmuseum og købte over 300.000 koncertbilletter, altså en ganske vældig kulturaktivitet, som skæpper i statskassen i form af skatter og afgifter plus almindelig personbeskatning.

Imidlertid skal der jo gerne være nye danske tekster at købe, ny dansk billedkunst at se og ny dansk musik at høre. Skal dansk kultur ikke kun være import og reprise, må hver ny generation have mulighed for at bidrage med sin egen tilværelsestydning og sætte sit eget åndelige aftryk på tiden. Da den nye kunst og de nye kunstnere ikke fra starten kan samle den store interesse, må vi sikre, at de kan virke, således at der også kan være eftervirkning, og det kan vi kun ved at sikre, at de kan leve af deres kunst; det er der ikke afsætning nok til, så vi kan ikke regne med markedskræfterne som den eneste præmis. Vi må sikre, at mulighederne holdes åbne for, at publikum kan møde denne nye kunst, således at landet fortsat kan udvikle sig, ligesom vi må sikre mulighederne for at møde den udenlandske og den klassiske danske kunst, ellers tørrer kilderne ud og rødterne visner. Vi må ligeledes sikre, at vi har steder, hvor vi kan afprøve os selv i kunsten og dermed få et andet personligt forhold til den.

På ingen af disse områder kan vi bare overlade kulturlivet til markedskræfterne, og vi kan heller ikke lade priserne på kunstoplevelse blive så høje, at meget store grupper af den danske befolkning reelt udelukkes fra den; dette gælder, uanset om den demokratiske kulturpolitik

[Per Stig Møller]

har været en ubetinget succes eller ej. Derfor må kulturlivet finansieres ved en kombination af borgernes betaling, amternes og kommunernes tilskud samt statsfinanserne. Havde vi ikke netop haft vanskelige økonomiske forhold, var der langt mere – og det siger jeg også til den socialdemokratiske ordfører – vi gerne havde sat i gang og givet større offentlig opbakning, men dem har vi nu engang, og derfor ser budgetterne og initiativerne ud, som de gør. Det offentlige må sikre gode rammer og vækstvilkår for kulturlivet, men menneskene må selv udfylde dem og sørge for vækst. Hvis specielt kulturlivet skal undgælde for betalingsbalancesituationen, kunne man jo med rette spørge, hvorfor denne eller hin sektor ikke også skal undgælde specielt. Det er, som om forespørgene ikke vil anerkende kulturlivet som en integreret og vital del af samfunds- og menneskelivet, hvilket hr. Poulsgaard jo stort set bekræftede med sin korte bemærkning til fru Birte Weiss, men sådan tænker vi ikke. Vi respekterer kulturlivet som en integreret og vital del af samfunds- og menneskelivet.

Ingerlise Koefoed (SF):

I SF mener vi, at hr. Poulsgaard og Fremskridtspartiet med teksten til denne forespørgselsdebat skyder spurve med kanoner. Af statens budget bruger man jo knap 1 pct. til kulturaktiviteter og af kommunernes 1–3 pct., og jeg har ikke regnet bloktilskuddene til bibliotekerne med i min udregning, fordi jeg mener, at når man går over til bloktilskud på et område, har man desværre ikke dermed sikret, at netop bibliotekerne får de 300–400 mio. kr. ude i kommunerne, som er indgået i bloktilskuddene, da man afskaffede statsrefusionen.

Men for de penge, man giver til kulturpolitikken, får man f.eks. teater, musik, billedkunst, film, dans, museer, biblioteker, musikhuse, uddannelse af skuespillere, billedkunstnere, arkitekter, musikere, bibliotekarere og konservatorer, og desuden får man nogle, men alt for få medborgerhuse; man får amatørteater og amatørmusik, dog ikke så meget, som vi gerne ville have, man får børnearrangementer, man får særlige festivaler for børn og voksne, og man får en del andre folkelige aktiviteter. Man får meget forskelligt, noget af hver slags, men på intet område for meget. Det kniber tværtimod med at klare selv de beskedne krav, som kan og skal stilles til en alsidig og bred kulturpolitik.

Hr. Poulsgaard spørger, hvorfor staten og kommunerne i det hele taget skal interessere sig for at støtte de kulturpolitiske områder. Det skal de, fordi der både i det, som man kunne kalde den professionelle kultur, og i den folkelige kultur, som mennesker selv udformer og selv deltager i, ligger muligheder for inspiration, for nye tanker, for nye fællesskaber, fordi de ting er vigtige modspil til den kommercielt styrede kulturindustri, og fordi mennesker i et levende og demokratisk samfund har brug for udvikling af fantasi, af kreativitet og af arbejde i fællesskab med andre mennesker. Det er helt klart for os, at ligesom man skal have en offentlig radio med brede kvalitets- og alsidighedsforpligtelser, skal man have et offentligt støttet kulturliv med levende og kvalitative indslag og muligheder både for børn og voksne.

Kultur betyder selvfølgelig ikke kun det, som ligger inden for Kulturministeriets og de kommunale kulturudvalgs områder. Kultur er, hvordan man omgås hinanden, hvordan man laver det sociale sikkerhedsnet, hvordan man holder miljøet fri for forurening, hvordan man modtager og omformer de nye teknologiske fremskridt – hvis man vil kalde dem fremskridt – og hvordan man formulerer det kulturpolitiske syn eller den mangel på kulturpolitisk syn, som man måtte have.

Det er den måde, boligpolitikken og uddannelsespolitikken er udformet på. Kulturpolitik i hverdagen er også det kulturpolitiske, og på det kulturpolitiske som på andre områder viser skævhederne sig i dette samfund.

Det er sådan, at i de dårligste bykvarterer med de fleste arbejdsløse og de fleste enlige er der også de dårligste tilbud om kulturelle fællesskaber, om biblioteker, om idræt og leg.

Der er altså grund til inden for denne offentlige sektor som inden for andre at prioritere tilskuddene. Der er grund til at lade kulturpolitikken indgå som et led i byplan, i institutionsplanlægning, i socialplanlægning osv., og der er i høj grad også grund til at lave tværgående samarbejde mellem socialektoren, kultursektoren og skolesektoren for at sikre ikke mindst børn og unge de bredeste og de mest inspirerende tilbud om aktiviteter og oplevelser på tværs af sektorgrænserne.

Op så viser det sig selvfølgelig, at kultur ikke bare er en investering i bedre udfoldelses- og leveduligheder. Det er også en økonomisk inve-

[Ingerlise Koefoed]

stering. Vi kender de undersøgelser, som ministeren lige har omtalt, fra Schweiz og Wien, som viser, at de penge, man sætter ind på kultur, kommer mange gange igen. Vi kender også den undersøgelse fra Musikhuset i Århus, der viser, at når man fra det offentliges side giver ca. 7 mio. kr. om året, er det offentliges indtægter i skatter og moms og andet i forbindelse med aktiviteterne i Århus på ca. 21 mio. kr.

Det er klart, at man kan sige: Sådan er det med alle de offentlige investeringer, man har her i samfundet. Det er også rigtigt. Der er en slags overhead på de offentlige investeringer, man gør; masser af dem kommer igen i form af skattepenge, moms og lign. Men man skal ikke bare behandle kulturpolitikken, som om den var den dyreste politik og den mindst udbyttegivende, den med mindst tilbageslag, sådan som Fremskridtspartiet ønsker at gøre det. Det var derfor, jeg syntes, jeg lige ville nævne disse undersøgelser også.

Jeg synes heller ikke, at den kulturpolitik, som vi bliver præsenteret for her i Folketinget, altid er god nok. Jeg siger ikke, den er dårlig. Jeg siger, at der er gode indslag i den, og det er rigtigt, at jeg en gang imellem også takker kulturministeren for et forslag. Det manglede da bare. Det hører ikke blot med til almindelig høflighed, det hører også med til, at man kan anerkende, at nogle ting er gode nok.

Men jeg synes jo nok, at meget af diskussionen om kulturpolitikken i disse år ender i nogle meget kedsommelige spørgsmål om, hvor mange sponserpenge man kan få, og hvor meget reklamefinansiering man nu kan nå frem til. Og jeg synes stadig væk, det er helt selvmodsigende, at en regering, som taler så meget om, at vi skal spare på forbruget, at vi skal passe på betalingsbalanceunderskuddet og sådan noget, går så varmt ind for reklamefinansiering af fjernsyn, både lokalfjernsyn og andet fjernsyn og radio, for det er da klart, at der kun kan være ét eneste formål med reklame, og det er at øge forbruget. Derfor mener jeg sådan set, det er helt selvmodsigende, at man netop i disse år interesserer sig så forfærdelig meget for at få reklamepenge til medierne.

Vi synes, at kulturbudgetterne skulle stige, fordi vi som sagt synes, at kulturpolitikken er meget vigtig i et land, hvor man gerne vil have børn og voksne, som er kreative, og som går ind for at være med til at arbejde for samfundets forbedring.

Vi vil meget gerne give mere til det uetablerede, til det folkelige. Vi vil meget gerne have, at de små teatre, f.eks. Fiolteatret, får bedre levevilkår. Vi vil gerne støtte lokalradioen. Vi vil gøre noget for, at man kan få biblioteker ud på de store arbejdspladser. Vi ønsker i det hele taget bedre biblioteker. Jeg kan blive ved længe, og hr. Poulsgaard kan afvise det hele. Han kender det. Vi har talt om det så tit, men jeg skal nu ikke undlade at gentage, at jeg synes, hr. Poulsgaard skyder spurve med kanoner.

Arne Melchior (CD):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Helge Sander og hr. Bernhard Baunsgaard, fordi jeg har fået lov til en ombytning af rækkefølgen, og skal så i øvrigt gøre pinen kort.

Jeg mener, at forespørgslen er meningsløs, og det har både ministeren og flere andre været inde på. »I skyggen af landets desperate betalingsbalancesituation« skal vi drøfte kultur. Jeg vil sige, at der er ikke skygge af mening i den sammenhæng.

Jeg er en stor tilhænger af, at man køber dansk i videst mulig udstrækning, særlig selvfølgelig når kvalitet og pris kan konkurrere, og det kan det meget oftere, end vi danskere er opmærksom på. Vi snobber alt for meget for det udenlandske.

Men netop når det gælder kultur, skal vi vel ikke begrænse det efter landets grænser eller valuta. Vi skal vel ikke bestemme, at vi kun skal læse bøger af danske forfattere eller høre musik komponeret af danske komponister osv. osv.

Forespørgslen er meningsløs. Kulturbudgettet er ikke valutaunderskudsskabende, og jeg må konstatere, at hr. Poulsgaard og hans parti heller ikke har evnet ved denne årlige opvisning af deres aggressioner at forme forespørgslen på en sådan måde, at den kan bruges til noget som helst. Jeg skal derfor nøjes med at henvise til, hvad jeg selv og hvad i øvrigt andre ordførere sagde ved debatten i november 1986. Jeg skal om lidt forære hr. Poulsgaard en kronik, jeg efter indbydelse har skrevet i Berlingske Tidende fredag den 7. august 1987.

Jeg nægter altså at danse efter hr. Poulsgaards taktstok, når han ikke kan finde en rimelig takt. Det stiller jeg ikke op til.

Jeg vil ikke benytte lejligheden til at rose kulturministeren. Det bliver der nok lejlighed til, når han inden længe kommer med en redegø-

[Arne Melchior]

relse om kultureksport, og når han kommer med lovforslag inden for teater- og museumsområdet. Så kan vi tage kulturdebatter, men ikke på den her givne foranledning.

Helge Sander (V):

Modsat hr. Arne Melchior vil jeg meget gerne rette en tak til kulturministeren. Det er jo skik og brug, at man gør det her i Tinget. Jeg synes, der er ekstra god grund til at gøre det i dag, fordi ministeren har påpeget nogle ting i sin besvarelse til hr. Poulsgaard, som jeg synes er særdeles relevante, når nu forespørgslen er rejst i lyset af betalingsbalancesituationen.

Kultur er jo særdeles importlet, og i den forbindelse kunne det måske være relevant at nævne en ting, som hr. Poulsgaard heller ikke er opmærksom på. Det er, at vi jo har en fantastisk kultureksport. Det er noget, der har været i kraftig udvikling. Netop det, at kulturlivet og erhvervslivet går hånd i hånd, tror jeg er meget, meget vigtigt ikke bare for erhvervslivet og for kulturen, men såmænd for hele Danmark.

Hr. Poulsgaard har ret i, at økonomien er vort største problem, men jeg vil nu tillade mig at sige, at det vigtigste problem er kulturen. Selv om vi inden for Venstre taler meget om økonomi, er det nu aldrig hverken økonomien, lovene eller cirkulærerne, der binder et folk sammen. Det er i langt højere grad den fælles historie og de folkelige bevægelser, som giver en summende aktivitet rundt omkring i landet.

Det er væsentligt at understrege, at det klart er en misforståelse, når der mange gange bliver givet udtryk for, at Det Kgl. Teater og Statens Museum for Kunst osv. er det, der er kultur. Det er så afgjort også kultur. Men der er noget, der er meget vigtigere, noget, der er langt bredere, og derfor vil jeg gerne understrege det, som vi så ofte gør i Venstres kredse. Vi bevæger os på mindst to niveauer, nemlig bredde og kvalitet. Og så vil jeg oven i købet sige, at det er lidt farligt, for således som vi taler om bredde, er der så afgjort også tale om kvalitet. Det var måske mere rigtigt at sige, at vi har kulturaktiviteter, der er mere jordnære, og så de mere storslåede ting, hvor vi oplever det ypperste inden for hver kunstart.

I kulturelle sammenhænge taler vi jo meget medier i disse år, og jeg synes, vores lokalradio-problematik giver et ganske godt billede af den

bredde og den niveauforskel, der er, uden at noget behøver at være bedre end andet. I Danmarks Radio og også visse lokalradioer har vi det, man må kalde en professionel behandling af mediet. Når vi kommer ud til møder – jeg tror helt sikkert, det gælder alle medlemmer af Folketinget – bliver vi gang på gang interviewet af forskellige lokalradioer, der kan være mere eller mindre professionelle. Men netop disse måske allermest amatøragtige radioer synes jeg er fantastisk interessante. De er en del af demokratiet set i lyset af den udvikling, der er sket på det elektroniske område, men samtidig udviser de et engagement, som er meget, meget stort. De ting er det absolut væsentligt at fastholde.

Når vi taler om kultur som det mere jordnære og det storslåede, kan jeg ikke lade være med at fortælle en historie, jeg har oplevet på nært hold.

Jeg stammer fra landets mindste sogneenhed inden kommunesammenlægningen i 1970, det lille Ørre Sogn, hvor vi havde et forsamlingshus, der sammen med posthuset og skolen forsvandt lige så stille i 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne. Her har man med ganske få midler fået retableret sognets forsamlingshus, således at det er blevet stedet, hvor man samles om stort set alt, hvad der foregår i sognet. Ganske få midler er der anvendt, men man har fået skabt noget, hvorom der er et fantastisk fællesskab. De mest populære arrangementer, man har, er noget, man kalder sangaftener, og man har også forskellige foredrag. Det er noget, som har samlet dette lille sogn mellem Herning og Holstebro.

Det er et eksempel på det, jeg vil kalde den jordnære kultur, som ikke behøver at koste millioner, men som har akkurat samme værdi, som når vi f.eks. taler om Det Kgl. Teater. Det er noget helt andet, og inden for Venstre er vi også parat til at erkende, at det at have en nationalscene er vigtigt, og at det koster penge. Men det kræver til gengæld kvalitet, og jeg må beklageligvis sige, at dér føler jeg næsten kun, vi har oplevet ævl og kævl, siden vi lavede den store ombygning til mange, mange millioner kroner. Snart kan der ikke spilles, snart kan der ikke danses, og snart kan der ikke synges af vidt forskellige grunde.

Vi beskæftiger os jo oftest med det tekniske og administrative, men jeg må sige, at det var for mig meget, meget påfaldende, da jeg i Ber-

[Helge Sander]

lingske Tidende mandag den 4. januar så en af dem, man kan kalde Det Kgl. Teaters venner, nemlig kritikeren Jens Kistrup, skrive følgende:

»Hvis Det Kgl. Teater lukker, er det kunstnerisk til at bære, fordi det levende teater er døende på Kongens Nytorv.«

Det er hårde ord, men inden for Venstre føler vi også ofte i disse år, at Det Kgl. Teater er lammet af stivhed. De ansatte skal passe på, at de ikke er ved at kvæle noget, som vi alle sammen burde være stolte af. Det kunne måske også være en god grund til at sætte fokus på Det Kgl. Teaters ledelse. I hvert fald jeg er ikke i tvivl om, at der er en helt klar afsmitning på præstationerne på scenen og for den sags skyld i orkestergraven af, hvad der er baggrund for det daglige arbejde i huset.

Idræt kom under Kulturministeriet for mere end 10 år siden. Derfor kan man måske godt tillade sig at nævne et eksempel fra denne del af kulturens verden.

For 10 år siden fik det danske fodboldlandshold en ny chef. Han hed Sepp Piontek. Det var en chef, der kunne styre tropperne, der kunne styre begivenhederne, og siden da har vi kun opnået gode resultater. Der har været tale om en kvalitet, som vi er mange der er stolte af, men dog må jeg sige, at det nok vil være lidt let-sindigt at lade Sepp Piontek og Henrik Bering Liisberg bytte job – i hvert fald før Europamesterskaberne i Vesttyskland.

Men hr. Poulsgaard, Det Kgl. Teater er eksempel på noget, der er dyrt, men de andre eksempler, som er givet inden for det mere jordnære, det billigere, er rigtig mange.

Jeg har lyst til lige at pointere, at det, der foregår i skolen ud over det, der hører folkeskolen til, har meget, meget stor værdi. I den forbindelse synes jeg, det er spændende ting, der forestår, og her må vi sige: ikke mindst på grund af De Radikales forslag om skolen som kulturcenter. Apropos skolen synes jeg også, vi må nævne det meget positive i, at ca. 1 mio. danskere deltager i fritidsundervisning og undervisning på vore folkehøjskoler. Det kalder jeg et engagement hos et folk, der ønsker at være aktive og blive dygtigere. Det er i hvert fald kultur for hele folket, fru Birte Weiss.

Folkebibliotekerne er også et bredt kulturtilbud, som er meget væsentligt, og det samme gælder i allerhøjeste grad fritidsvirksomheden, alt det, der hører ind under fritidsloven.

Vi føler, det er vigtigt, at der er bredde og mangfoldighed i kulturlivet. Kulturen trives ikke i stive og regulerende systemer. Det har vi det allerbedste eksempel på: gang på gang oplever vi noget, vi kalder krone-til-krone-tilskudssystemet, ikke mindst ude i kommunerne i forbindelse med nyopførelse af medborgerhuse eller idrætshaller, og vi har oplevet adskillige gange, at det har fungeret særdeles godt.

Men et tilsvarende system kan vise sig at være uheldigt. Hvis vi f.eks. tager vores faste tilskudsordning vedrørende musik, teater og museerne, har det vist sig, at det ender galt, fordi vi efterhånden kommer op på så store beløb, at det bliver stift. Der er ikke plads til nye muligheder inden for kulturområdet, og det føler vi er særdeles uheldigt.

En af de ting, vi har lyst til at pege på i dag, er igen sponsormulighederne. Jeg synes, det er belageligt, at det blev sagt af en ordfører, at det er noget, der er småkriminelt. Det er det selvfølgelig, så lang tid det ikke er vedtaget ved lov, men hvis det er således, at man vedtager det lovforslag, der ligger på bordet, så synes jeg, det så absolut er en god ting, der kunne være med til at støtte både erhvervslivet og kulturlivet.

Hvis vi i Danmark skal føle, at vi har et arbejdsliv med trivsel, der resulterer i nogle produkter, som kan hjælpe på den betalingsbalance, som hr. Poulsgaard sætter fokus på i dag, føler vi inden for Venstre, det er vigtigt, at mulighederne inden for fritidslivet er så store, som det overhovedet kan lade sig gøre. Kulturen skal have det godt, for så føler vi, at det er rart at være dansker, og det er absolut ikke uvæsentligt.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Jeg lagde mærke til, at hr. Helge Sander så ned på mig, da han brugte udtrykket, at der skulle være noget småkriminelt ved sponsorstøtte. Jeg ved ikke, om hr. Helge Sander er skeløjet, eller hvad det drejer sig om, men jeg har i hvert fald ikke udtalt mig på en sådan måde.

Jeg gjorde opmærksom på, at der ligger nogle muligheder for skattefiduser – det var det ord, jeg brugte – i en privat sponsordning, og det er en af baggrundene for, at vi er meget betænkelige ved at gå ind for det forslag. Nu er

[Birte Weiss]

det jo heller ikke aktuelt mere, for det faldt med et brag her i folketings salen, da det var til behandling. Jeg synes, det er nødvendigt, at man citerer korrekt.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Normalt er jeg ikke skeløjet, men jeg tror ikke, jeg kiggede det rigtige sted hen i farten. Jeg må erkende, at jeg ikke kunne finde ordet »fiduser«. Det var det, jeg meget gerne ville have sagt, for jeg erkender, at det var det, fru Birte Weiss nævnte. Men det ændrer det ikke; det synes jeg er næsten lige så uheldigt.

Der er da ikke tale om fiduser. Hvis det var således, at man trak fra på alle områder, så er det ikke et spørgsmål om, at det er fradragsmulighederne, der er fiduser. Det er et spørgsmål om, om man ser nogle muligheder i det, og det er der altså en bred kreds der gør.

Jeg synes, det er lidt flot at sige, at det faldt med et brag, men jeg erkender, at jeg brugte et forkert ord, og jeg kiggede på den rette person.

Fru Birte Weiss havde i sit indlæg nogle bemærkninger om, at det var for defensivt, hvad kulturministeren kom med, der skete for lidt. Jeg vil gerne høre, om det er korrekt, hvad jeg har ladet mig fortælle, at fru Birte Weiss og Socialdemokratiet ønsker, at alle kulturkonti skal hæves med 50 pct. omgående.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Også dér er der en smule skeløjethed i måden at opfatte eller citere på.

Det, vi har sagt – det fremgår klart af Socialdemokratiets program »Danmark for hele Folket« – er, at over en 4-års-periode vil vi som regeringsparti sætte statens investeringer i kultur op med 50 pct. Det betyder ikke, at alle kulturkonti skal sættes op. Det er jo netop det spændende ved kultur, at det ikke er noget, man laver med passer og lineal, men at der er nogle områder, der trænger sig mere på end andre. Og så vil vi i øvrigt anbefale amter og kommuner at gå hen og gøre ligeså. Så kan der komme noget mere liv og noget mere gang i kulturlivet.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Det glæder mig, at det er som regeringsparti, fru Birte Weiss har disse intentioner.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Jamen jeg håber da ikke, at det har undgået hr. Helge Sanders opmærksomhed, at vi allerede ved dette års finanslov stillede en række forslag, der ville have taget hul på en opprioritering af kulturlivet. De 60 mio. kr., jeg nævnte i mit indlæg, er ikke nok til at være det første trin i denne opfølgning med de 50 pct., men det er dog et skridt i den rigtige retning. Derfor var det naturligvis en skuffelse for os, at regeringspartierne ikke ville være med. Selvfølgelig var det da en skuffelse for os, men vi skal nok sørge for, at lejligheden melder sig én gang til.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jo, jeg har sandelig bemærket fru Birte Weiss' intentioner – nu er det med vilje, jeg ikke siger Socialdemokratiets intentioner, men fru Birte Weiss' – og jeg kunne nævne et par stykker flere. Det, der må være umådelig interessant for os, der sidder i Folketinget, at vide nu, er, om det er noget, der er afstemt med hr. Lykkesoft og hr. Svend Auken, for så er der nogle ting, der er temmelig misvisende.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Svaret er ja.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg synes, det var en meget spændende diskussion i de korte bemærkninger. Den glæder mig naturligvis, for jeg mindes, at da Socialdemokratiets nedskæringer i 1982 var gennemført, var vi nede på 0,8 pct. inkluderet bibliotekspengene. Nu er vi altså oppe i nærheden af 1,1 pct., så nu har vi snart fået genoprettet den nedskæring, der fandt sted efter VKR-regeringen. Men jeg tror også, at den skal fortsætte ud over det med 50 pct. lagt til de 0,8 pct., og jeg skal i mit indlæg komme til, hvorfor jeg tror det er nødvendigt.

Engang i en fremstilling af udviklingen i det gamle Hellas skrev en skribent: »Efter krigen« – det var den peloponnesiske krig – »sank det for så mægtige og betydningsfulde Athen ned til kun at være midtpunkt for kunst og kultur.« Jeg kan forstå, at det er en sådan fremstilling,

[Bernhard Baunsgaard]

som ville have glædet hr. Poulsgaard. Den har aldrig glædet mig, og jeg mener, den er helt urimelig.

Det har været nævnt, at vi har adskillige undersøgelser af, hvordan kulturbevillinger virker i samfundet. Der er professor Hans Appelès' og professor Hannes Bauers undersøgelse ved Wirtschaftsuniversität i Wien fra 1984, og den hedder »Das Bundestheater in der österreichischen Wirtschaft«. Og hvad viste den? De fire forbundsteatre i Wien: Staatsoper, Volksooper, Werktheater og Akademietheater fik i 1982 700 mio. kr. i tilskud. Udbyttet for samfundet blev 1,1 mia. kr. I Bregenz i Østrig har vi fra tidsskriftet Die Bühne i februar 1987 en undersøgelse, der viser, at af de knap 23 mio. kr., man ofrede fra offentlig side på festspillene, blev udbyttet knap 50 mio. kr.

I Zürich i Schweiz bestilte byrådet hos et uafhængigt økonomisk konsulentfirma en undersøgelse af den økonomiske betydning af Zürichs kulturinstitutioner. Udgiften for Zürich var godt 300 mio. kr., udbyttet næsten 1 mia. kr.

På Musikhuset i Århus – den undersøgelse, kulturministeren omtalte, som er lavet af Geografisk Institut i Århus – har Århus Kommune brugt 6,6 mio. kr., og det samlede udbytte blev godt 21 mio. kr., således som fru Birte Weiss nævnte. Af disse godt 21 mio. kr. tog staten sig af næsten 14 mio. kr., Århus Amt af godt 2 mio. kr., Århus by selv fik 4,6 mio. kr., andre kommuner ¼ mio. kr. og kirken næsten 200.000 kr.

Jeg synes, at man, når man stiller det spørgsmål, hvad regeringen agter at gøre i en økonomisk krisetid, burde bøje sig for de hårde kendsgerninger og sige, at samfundet nok ikke kan bruge sine penge på områder, hvor udbyttet vil være så stort.

Jeg er ikke enig i den bemærkning, der faldt for, at andre statsinvesteringer også vil give et stort udbytte. Hvis vi sammenligner, må vi jo indrømme, at schweizerne nok er dem, der har mest hold på økonomien. Udbyttet er 328 pct. af det, de ofrer. Men så kan vi jo da glæde os over, at i Århus var man næsten lige så dygtig. Der er det dog 317 pct., man får ud af et års indsats på dette område.

Det er sådan noget, der har ligget bag den radikale gruppes politik. Vi har naturligvis dertil haft den indstilling, at kultur er nødvendig. Vi har haft den indstilling, at samfundet, det danske og andre samfund, simpelt hen ikke er så

godt, som mennesker kan skabe et samfund, og vi tror på, at den eneste måde vi kan skabe et bedre samfund på, er ved at gøre noget ud af kulturen. Men dertil har vi også troet på, at det ikke var penge, der blev smidt ud ad vinduet.

Vi kunne naturligvis ikke bygge på de undersøgelser de foregående år, som først nu foreligger, men der foreligger en anden meget interessant undersøgelse, som dog må gøre et vist indtryk på hr. Poulsgaard. Det er den undersøgelse, der blev foretaget af den politik, som byrådet i Holstebro med tilslutning fra samtlige partier gennemførte. Det var en svensk undersøgelse, som foreligger i en dansk oversættelse, og hovedredaktøren er Ingvar Holm.

Og hvad finder man så ud af i den undersøgelse? Ja, noget, som vi synes er helt afgørende, når man skal vurdere det på den rent kommercielle måde, som Fremskridtspartiet lægger op til med sin forespørgsel. Man kan læse på side 17, at det jo er så almindeligt, at når man vil have gang i erhvervslivet i et eller andet område, så stiller man byggemodne arealer til rådighed for erhvervsvirksomheder, man giver subsidier for at få dem i gang, og man prøver på at få statsinstitutioner til at flytte til området for at sætte gang i det hele.

Og så viser alle erfaringer helt entydigt, at dette ikke er nok. Det skaber ikke i sig selv et vækstklimate. Hvad var det, man på det tidspunkt under ledelse af en socialdemokratisk borgmester fandt på? Det var i begyndelsen af 1960'erne, før det øvrige Danmark rigtig havde fundet på det. Det var, at vil man havde den rigtige udvikling, så er det nødvendigt ikke alene at have et godt socialt serviceniveau, men også at have et godt kulturelt niveau. Hvis man ikke har dette kulturelle niveau, flygter befolkningen fra stedet, og byen vokser ikke, man kan ikke få gang i erhvervslivet.

Jeg synes dog, sådanne betragtninger burde gøre indtryk også på en fremskridtsmand. Vil man have gang i det hele, er det nødvendigt, at man sætter gang i kulturlivet. Det er det, der sikrer væksten i områderne. Derfor burde svaret på denne forespørgsel ganske klart være: Ja, vi ønsker, at Danmark skal blive et godt vækstområde. For at det kan blive et godt vækstområde, er det nødvendigt, at vi sikrer en god kultur og et godt kulturklima på alle områder.

Jeg kan minde om, at i stedet for at sætte kommuneskatten ganske lidt ned brugte man i

[Bernhard Baunsgaard]

Holstebro pengene – dengang, i 1960'erne, var det overordentlig mange penge – på at købe en lille bronzefigur, den er ikke mere end godt 1,25 m høj, »Kvinde med Kærre« af Giacometti. Det var sådan noget, der skabte væksten i Holstebro.

Vi har troet på denne Holstebroundersøgelse, og vi er glade for, at den nu er udvidet, også med den undersøgelse, der kommer fra Århus, og som er ledet af Wolfgang Framke fra Geografisk Institut.

Vi kunne godt spørge: Hvorfor er vi så ikke gået endnu hurtigere frem? Der har jo været økonomisk krise her i 1980'erne. Men en anden ting har spillet en rolle for os: vi ville være helt sikre på, at de nye investeringer gav udbytte. Enhver fornuftig investor vil sikre sig, at man ikke overinvesterer, men at man lader investeringerne stige i takt med mulighederne for udbytte. Det er baggrunden for, at vi i disse år år efter år har sørget for, at kulturbevillingerne er steget, men at de ikke er steget med vældige hopsatilsbud.

Jørgen Tved (FK):

Somme tider kan det være vanskeligt at forstå, hvad det egentlig er, der foregår i denne sal, eller også har man samlet en flok hylklere sammen, som kommer herop på talerstolen og giver udtryk for, at det er meget nødvendigt, at vi har et kulturelt liv, og at den kultur, vi nødvendigvis må have, naturligvis også skal støttes.

Når jeg udtrykker mig på den måde, er det, fordi det ikke er ret mange dage siden, stort set alle de ordførere, der repræsenterer de partier, som står bag finansloven, demonstrerede, hvor kulturelle de i virkeligheden er. Det er jo det, sagen drejer sig om: alle, selv den konservative ordfører, kunne understrege, hvor godt og hvor rigtigt det var med et kulturliv.

Men hvad siger finansloven? Vi har en situation, hvor bibliotekerne diskuterer, om man skal indføre en eller anden form for brugerbetaling. Hvilken model man skal vælge, har man ikke fundet frem til endnu, men man diskuterer, at på baggrund af nedskæring af bloktilskud og kommunernes almindelige økonomiske situation kan det blive et af de nedskæringsområder, som skal rammes næste gang. Vi har teatre, der ikke kan klare sig, vi har biografer, der går ned, og når det drejer sig om den folkelige kultur, så er penge-kasserne som regel luk-

kede, og de, der måske har fået støtte tidligere, kan nu stå tilbage med en lang næse. Alt sammen en følge af den politik, der er ført af de politiske partier, der nu står op og siger, at det er nødvendigt med et kulturliv.

Når en forslagsstiller, hvis eget kulturelle niveau ligger på højde med, hvad man havde i gamle dage, rider rundt på en træhest udstyret med et eller andet teaterkostume og synger nogle mindre lodige sange på en revyscene, når et sådant medlem kommer her og siger, at nu skal vi altså have afskaffet de sidste former for kultur støtte her i landet, så tager man denne debat alvorligt.

Når medlemmerne er gået forbi den plads, jeg sidder på, har jeg spurgt: Hvor er dagsordenen henne? Og så siger de: Jamen der er ingen, der behøver at tage denne debat alvorligt. Jamen hvorfor har vi så haft en debat på halvanden time? Det må jo være, fordi man godt vil gå op og hykle. Efter at man har vedtaget nedskæringerne, efter at man har stemt finansloven igennem, er det altså nu nødvendigt at fremstille sig som kulturens vogtere. Det er derfor, jeg tillader mig at sige, at jeg opfatter debatten som en gang flokler, som hylkeri, som ikke skaffer flere penge til støtte for den kultur, som de ærede medlemmer i denne situation tager så varmt i forsvar.

Hvis der fra regeringspartiet ved den konservative ordfører eller fra den socialdemokratiske ordfører var kommet et dagsordensforslag, der havde lagt lidt vægt bag de store ord, så kunne jeg forstå det, men som debatten er forløbet indtil nu, må jeg sige, at vi betragter det som ét stort slag i luften. Man prøver at give udseende af, at man er meget kulturel, men i virkeligheden deltager man på fuld kraft i den nedskæringspolitik, der har de følger, jeg nævnte i begyndelsen af denne tale. Derfor mener vi, det er en gang bluff og måske for nogle mennesker et stykke beskæftigelsesterapi, vi har været igennem.

Vi synes, at kulturlivet har det rigtig dårligt i dette land, men det har det i kraft af det flertal, der sidder bl.a. i denne forsamling. Vi vil meget gerne være med til at ændre situationen, men desværre har flertallet en anden opfattelse.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Nu kan det jo være rigtigt nok, at man ikke

[Bernhard Baunsgaard]

skal tage alting, der siges, højtideligt, f.eks. hr. Poulsgaards indlæg eller det sidste indlæg. Men hvad er det for nedskæringer, der har fundet sted på kulturområdet? Kan taleren nævne nogen?

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg synes også, at når man holder en så voldsom tale, som hr. Jørgen Tved kom med, så må det være lidt bedre underbygget.

Jeg kan heller ikke finde de nedskæringer, men jeg kan henvise til – det burde hr. Jørgen Tved have hørt – at både kulturministeren og hr. Bernhard Baunsgaard har meddelt, at man kommer op på omkring 1 pct. til kulturlivet, og det er 1,9 mia. kr.

Vi har stemt for vores støtte til kulturlivet, så jeg ved ikke, hvorfor vi skulle have stemt yderligere penge igennem i dag. Vi har med vores afstemning omkring finansloven afsat 1,9 mia. kr. til kulturområdet bare over statsfinanserne, så jeg ved ikke, hvorfor jeg skulle komme med en ekstra bevilling i dag. Det er den, vi står ved, og vi ville gerne, hvis vi havde bedre økonomi i dette land, have sat andre ting i gang. Det har jeg jo forklaret.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er til hr. Bernhard Baunsgaard, som spørger, om man kan nævne nogen nedskæringer på kulturbudgetterne. Selvfølgelig kan man da det. Vi ved f.eks., at da bibliotekerne blev overført til bloktilskud – det stemte hr. Bernhard Baunsgaards parti også for – gik det dårligt for bibliotekerne ude i landet.

Det er jo rigtigt, som hr. Jørgen Tved står heroppe og siger, at i bibliotekerne og blandt bibliotekspolitikere må man diskutere, om der skal være brugerbetaling for noget af den service, man får fra bibliotekerne. Det er fuldstændig meningsløst, at man ødelægger det bredeste og kvalitativt bedste kulturtilbud, vi har her i landet på den måde. Det er rigtigt, at på statsbudgettet er der ikke sparet, men det er ikke rigtigt, at der ikke generelt er sparet betydeligt og betænkeligt på kulturbudgetterne, bl.a. på grund af bloktilskuddene.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg kunne forstå, at jeg ramte nogle ømme ligtorne, og det var egentlig også meningen.

Nu har fru Ingerlise Koefoed allerede omtalt, hvordan situationen tegner sig på biblioteksområdet, men det er da klart, at nedskæringen af bloktilskuddene giver sig også udtryk på anden måde. Lad mig trække Fiolteatret frem, som i øjeblikket er i en meget trængt situation, fordi Københavns Amt og kommunerne i amtet er i økonomiske vanskeligheder bl.a. på grund af den politik, der er ført fra dette Folketings side.

Jo, der kunne nævnes mange eksempler – nu ved jeg ikke, hvor den konservative ordfører blev af, han har måske forladt salen – på, at kulturlivet har det virkelig strengt her i landet. Ellers kunne jeg måske anbefale, at man en gang imellem læste de henvendelser, som folketingsmedlemmerne får tilsendt fra forskellige folkelige organisationer, der fortæller, hvor streng situationen er for dem.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Så fik vi bragt det på rette plads. Vi har ikke fået nogen eksempler på nedskæringer herindefra på kulturområdet. Der er sket opskrivninger, men det er korrekt, at der ude i kommunerne og amterne sker nedskæringer, og jeg er dybt uenig med dem.

Når man fremhæver Københavns Amt, må jeg gøre opmærksom på, at landets rigeste amt hører til de landsdelsamter, der ofrer mindst på deres teater. Det er derfor, Fiolteatret er i klemme. Hvis man ofrede f.eks. det samme, som Århus Amt ofrede, så havde man 20 mio. kr. ekstra til det københavnske amts teatre. Sådan ligger situationen. Man kan diskutere, om det er en god model at lægge det ud i kommunerne. Det er jo Niels Matthiasens model. Det har bestemt fordele, men i denne situation med økonomiske vanskeligheder er der bestemt også ulemper.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Når hr. Bernhard Baunsgaard til sin tid får muligheder for at læse referatet af, hvad han selv sagde, så vil han nok finde det lidt besyn-

[Jørgen Tved]

derligt. Han sagde: Nu er vi altså i en situation, hvor vi ikke fik nogen eksempler – og så gentager han dem, jeg lige var kommet med.

Jo, eksemplerne er der i kommunerne, bl.a. som følge af nedskæring af bloktilskuddene, hvilket denne forsamling har ansvaret for. Jeg nævnedes biblioteksområdet. Jeg nævnedes også Fiolteatret. Og det var de samme eksempler, hr. Bernhard Baunsgaard gik op og gentog.

Derfor tror jeg nok, at det efterhånden må være trængt ind, at hr. Bernhard Baunsgaard har et medansvar for den finanslov, som betyder, at kommunernes vanskeligheder er forværret, og derfor er det ikke rigtigt, når hr. Bernhard Baunsgaard siger, at vi ikke kender til eksemplerne.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Man skal jo tilgive et nyt medlem overordentlig meget, og det skal jeg da også huske, når jeg diskuterer med Fælles Kurs.

Det kan altså ikke hjælpe noget, at man tror, at det er dette Folketing, der har ansvaret for, at landets rigeste amt sparer netop på kulturudgifterne, til trods for at alle erfaringer viser, at vil man have vækst i et område, så er det det rigtige sted at sætte ind. Vi kan kun håbe på, at disse lokalpolitikere på et eller andet tidspunkt begriber, hvad det hele drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Ja, jeg skal så tilgive en ældre mand, at han ikke følger med tiden.

Er det ikke sådan, at biblioteksområdet ikke bare i Københavns Amt har vanskeligheder? Er det faktisk ikke over det ganske land, man har vanskeligheder?

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Der er af Kulturministeriet et par gange udgivet en oversigt over bl.a. biblioteksomkostningerne i de forskellige kommuner. Jeg tror virkelig, at Fælles Kurs skulle give sig tid til at studere, hvad det er, der sker. Så ville man vide, at der er kommuner, der ofrer ganske overordentlig meget netop på deres biblioteker. Jeg tror, at disse kommuner har ganske overordentlig glæde af det, og at de er med til at bære sådanne kommuner op, også økonomisk.

(Kort bemærkning).

Jørgen Tved (FK):

Jeg skal blot henvise til, at den tidligere formand for Bibliotekarforbundet har sendt medlemmerne af Folketinget en lille pjece, hvor han har skrevet om bibliotekernes situation. Den kunne det måske være gavnligt, om hr. Bernhard Baunsgaard læste.

Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Nu skal jeg ikke forlænge debatten om bibliotekerne, men jeg er temmelig sikker på, at hr. Bernhard Baunsgaard har læst den bog, som Bibliotekarforbundets tidligere formand udsendte, for de bemærkninger, hr. Bernhard Baunsgaard kom med om bibliotekssituationen, er en beskrivelse af situationen, som den faktisk er.

I det hele taget skal jeg ikke gå ind i alt for mange af de enkeltheder, der har været trukket frem i diskussionen, der for mig at se meget stærkt ligner den, vi har haft tidligere. Den er næsten identisk med dem, vi har haft tidligere, hvor vi på et stikord fra Fremskridtspartiet har fremlagt synspunkter, som dels viser, hvilken vægt partierne med undtagelse af Fremskridtspartiet i dette Folketing tillægger kulturområdet og kulturpolitikken, dels har afspejlet nogle af de forskelle, der er på de prioriteringer og den måde, vi forholder os på til både de økonomiske og de, skal vi sige styringsmæssige, rammemæssige betingelser for kulturpolitikken.

Der er et par ting, jeg vil sige, af lidt mere generel karakter, som tager udgangspunkt i indlæggene fra fru Birte Weiss og fra fru Ingerlise Koefoed. De sagde begge, at de var lidt skuffede over, at der skete for lidt. Der skete ikke nok, der skete ikke tilstrækkeligt. Jeg kan naturligvis ikke blande mig i, at en måling kommer til det resultat. Mine målepunkter er lidt anderledes, så jeg føler det på en anden måde.

Der er en ting, jeg godt vil sige i forbindelse med begge indlæg: Det er ikke rigtigt, at det hele for denne regering i øjeblikket drejer sig om tv og radio og om TV 2 og om reklamer. Det kan godt ofte se sådan ud, men det hænger sammen med den perspektivforskydning, der ligger i, at der ikke er noget, der optager medier så meget som medierne selv. Mediernes navlebeskuende funktion er jo kendt nok, og derfor fylder disse ting meget mere, end de faktisk fyl-

[Kultur- og kommunikationsministeren]

der på den egentlige arbejdsagenda, når vi ser på, hvad der i øvrigt bliver arbejdet med på kulturområdet.

Jeg skal kun nævne og lade det være ved det, at det nævnes, at vi jo dog har fået gennemført en musiklov for ikke så forfærdelig længe siden, hvor regeringen viste, at den var parat til at øge det økonomiske niveau, ikke så meget som andre mente. Der har vi så forskellen i vurderingen af, hvad der skal til, og hvad der bør til. Men vi har dog arbejdet med musikloven, og vi har med den fået lidt nye principper ind på enkelte punkter, som jeg lægger vægt på.

Vi har fremsat et forslag til filmlov, som nu er til behandling, hvor der også er gjort et arbejde i retning af at komme med nye tanker, nye måder at skrue systemerne sammen på. Dem kan vi diskutere, dem kommer vi til fortsat at diskutere. Det er dog også noget, der er lagt frem.

Der kommer ophavsretslovsændringer nu, hvor der også bliver tale om en indsats for billedkunstnerne i form af en følgeret. I øvrigt skal jeg sige, at vi også har taget initiativet til at tage spørgsmål om kunstnerbeskatning og kunstnernes sociale problemer op til behandling, og vi har en teaterlovsrevision og en museumslovsrevision undervejs, hvor vi får lejlighed til at tale om masser af disse ting.

Jeg nævner det blot, for disse ting skal også tælles med, når man ser på, hvad vi beskæftiger os med, hvad vi er optaget af, og hvad vi prøver på at tænke og også i et vist omfang vil tænke af nye organisatoriske tanker om andet end sponsorer og mediepolitik, vi her har med at gøre.

Til hr. Poulsgaard, som jo er årsagen til diskussionen i dag, vil jeg sige, at jeg føler i dag som tidligere, at det er utrolig svært at diskutere med hr. Poulsgaard, som bevæger sig fra det ene til det andet næsten med – ja, det er paradoksalt at sige det – en balletdansers graciøsitet. I hvert fald er springene meget høje fra det ene punkt til det andet, og man kommer i den situation, at man til sidst slet ikke ved, hvor man selv er henne.

Pludselig skal jeg stå til ansvar for, at nogle vil have statspenge og offentlige penge til lokalradioerne. Det har dog hele tiden være regeringens faste, uafvendelige og uændrede holdning, at vi ikke ville være med til, at offentlige midler skulle ind i finansiering af lokalradiosystemet. At andre så har haft den tanke, og at dele af lokalradiosamfundet henvender sig til

Folketinget og til regeringen med krav om statsstøtte, er jo ikke det samme som, at regeringen går ind for en sådan ordning. Tværtimod har vi afvist den og har argumenteret for en afvisning og har fastholdt en afvisning på dette område.

Derfor skal jeg ikke sige andet til slut end at gentage det, jeg sagde til at begynde med, at jeg synes, at hr. Poulsgaard skulle interessere sig lidt mere for, hvad det egentlig er, regeringen på en række punkter arbejder med. Jeg nævnte sponsorlovgivning, som er et forsøg på at aktivere private midler sammen med statsmidlerne. Jeg nævnte i mit sidste indlæg spørgsmålet om lokalradioernes finansiering, hvor vi også arbejder ud fra helt andre synspunkter end dem, hr. Poulsgaard tillægger os. Ikke fordi vi ikke tillægger lokalradiosystemet kulturpolitisk vægt, men fordi vi altså har en anden opfattelse, hvor jeg ikke synes, jeg skal stå her og forsvare andres holdninger.

Poulsgaard (FP):

Altså, hr. minister, jeg er ked af det. Vi kommer begge to fra hovedlandet, men vi forstår ikke hverandres sprog. Enten forstår ministeren mig ikke, eller også fejlfortolker han mig bevidst. Det er da rigtigt, at det kan lyde lidt springende, man har 10 minutter, kultur er jo et bredt, bredt spektrum, og der er mange ting, man gerne vil berøre i de 10 minutter. Men jeg vil da gerne indbyde kulturministeren til nogle debatter ude i landet, hvor vi så kan få det her diskuteret igennem.

Jeg bebrejder ikke ministeren noget vedrørende lokalradioer. Jeg konstaterer bare, at i Kulturudvalget mødte nogle mennesker op fra lokalradioerne, de ville have en pose penge af Folketinget. Og så sagde jeg: Med den sammensætning, Folketinget har, skal de såmænd nok få held til at få den pose penge. Det var ikke noget, jeg sagde ministeren havde taget initiativet til.

Det har jo svirret med ting. Fordi en løgn bliver sagt tit, bliver den ikke rigtig. Det, meget af debatten har gået på, er, at Musikhuset i Århus giver overskud, og det er decideret usandt. Jeg står her med Jyllands-Posten for den 20. december 1987. Det er skrevet af en hr. Bent Naugaard. Den undersøgelse er bestilt af direktøren for Musikhuset. Hvis den nu havde været meget, meget negativ, så var det ikke sikkert, man

[Poulsgaard]

havde offentliggjort det. Det er jo direktøren selv, der har bestilt den.

Den undersøgelse viser, at man regner skatteindbetalinger fra de ansatte med, man regner moms af de aktiviteter, der er foregået, med, og så når man frem til, at man har et overskud på 23 mio. kr. Men man blæser på anskaffelsessummen på 130 mio. kr. Skulle dette beløb afdrages og forrentes, ville økonomien i Musikhuset være katastrofal. Endvidere glemmer man, at Århus Kommune giver et tilskud på 6,6 mio. kr. Nu er Århus Kommune jo af en pæn stor størrelse, og det er alle de almindelige mennesker i Århus, der skal op med de penge. Det glemmer man, og man får det til at lyde, og Folketingets flertal hopper på den, som om Musikhuset i Århus har givet overskud.

Der blev også snakket om Fiolteatret. Der er aldrig én, der siger, at det kunne jo også være dårlig ledelse, der var skyld i det. Næ, vi skal bare rykke til undsætning. For stor administration og en masse andre ting. Næ, vi skal bare rykke til undsætning.

Man snakker om bibliotekskrise. Jeg har sagt, at det koster hver dansker 300 kr. i bibliotekspenge om året. Så ser man i sin avis, at 16 assistenter fra Frederikshavn bibliotek tager på en tur til Birkerød bibliotek. Hvad skal man med 16 assistenter i Frederikshavn? Det er et vanvittigt stort biblioteksvæsen, vi har fået udbygget i dette land. At man kan sende 16 mennesker fra Frederikshavn til Birkerød, er jo Men det skal man altså bruge penge til. Sådan er det jo.

Jeg synes da nok, at man skulle være glad for mig i stedet for at skælde mig ud, men det er jeg så vant til. Ordførerne har jo fået lov til at stå her og komme med de store kulturelle visioner, store armbevægelser, og hr. Per Stig Møller var helt oppe i skyerne. Der var ikke ret meget om det, vi diskuterer, men der var nogle visioner og åndelige aftryk, blev der sagt. Ja, det er vel også kultur, de, der tager ud til det sydafrikanske generalkonsulat – alle de helte, man har her! – og sætter et håndtryk af derude. Sådan noget er til at brække sig over.

Det, der var det mest fantastiske i hr. Per Stig Møllers tale, var, at folk ikke selv kunne betale for deres kulturaktiviteter, og det blev gentaget. Det er et nyt standpunkt hos De Konservative i de senere år, men det er klart, at med den forbrødring, der er ved at foregå med Socialdemo-

kratiet, passer det som fod i hose. Jeg vil erindre om, at det ikke altid har været konservativ politik. Men all right, man har jo lov til at ændre holdning. Jeg tror bare ikke, de konservative vælgere er helt så vilde med den holdningsændring.

Fru Ingerlise Koefoed var utilfreds med det meste. Enhver forfatter, der har skrevet tre bøger, skal have statsløn ifølge SF's mening. Det ved vi jo. Forfatterskoler, og hvad man ellers vil have i SF. At gøre fru Ingerlise Koefoed fuldstændig tilfreds ville nok være ualmindelig svært, men den slags ting tager man jo alvorligt nogle steder, og det er det, der er så fortvivlende.

Hr. Arne Melchior ville overhovedet ikke diskutere med mig, det var under hans værdighed, og jeg ved ikke, hvad han fik sig selv til at sige. Jeg vil da erindre om, at der var en minister, der rendte rundt i en kendt fugls klædedragt ude i Kastrup for nogle år siden – men det var måske ikke under denne ministers værdighed?

Skulle jeg sige tak til nogen – det ved jeg ikke rigtig om jeg skal, for jeg har ikke ret mange at takke – var det da hr. Helge Sander. Der var lidt logik i det, hr. Helge Sander sagde. Jeg ved ikke, om det var hr. Helge Sander eller hr. Per Stig Møller, der snakkede om kultur og sport. I hvert fald sagde hr. Per Stig Møller, at vi skulle have nutidskunst, for der skulle være noget for enhver generation og alt det dér.

Kulturfremstød og det, at kronprinsen var i Japan, er absolut noget, der gavner Danmark. Men læg lige mærke til, at japanerne ikke vil have det moderne bras. De vil have noget god, gammel, solid kunst derovre, så hvor meget de moderne kunstnere sælger, kan man nok stille sig tvivlende over for.

Det, jeg havde lyst til at sige tak til hr. Helge Sander for, var det, han sagde om Det Kgl. Teater. Det var vel nok rette ord på rette sted.

Vi har været mange steder i dag, og det skal man vel også i en kulturdebat, men da der jo er taletidsbegrænsning herinde, blev jeg ikke helt færdig med mit indlæg, og det måtte jeg altså tage op igen.

Jeg var ved at skælde ud på Danmarks Radio. Det er jo ikke noget nyt, men det er i hvert fald nødvendigt og påkrævet, at det bliver sagt, og det kan ikke siges for tit. Når man lukker op for radioen, hvad er det så, man hører? Man får

[Poulsgaard]

det indtryk, at der kun er asbest og gifttromler overalt i Danmark. Man får indtryk af, at fiskebestanden i vore farvande er ved at uddø, og at Danmarks bønder sviner jorden til med kvælstof og gylle, at ægproducenterne piner uskyldige høns i bure, og at kalve og grise tvangsfores med mærkelige medikamenter. Næsten alt, hvad danskerne enten spiser eller arbejder med, er kræftfremkaldende. Det siger Danmarks Radio. Man kan ikke lukke op for radioen eller TV-Avisen uden at høre det, og det er klart – det er jo det, Ove Munch skriver – at vi rutscher mod afgrunden.

Er der da ingen, der snart vil se på den mastodont derude? Jeg har lige læst om en amerikaner, der siger, at 600 mennesker ville være rimeligt i Danmarks Radio. Vi har vel 3.600 for 3 kr. 34 øre om dagen. De mennesker har aldrig nogen sinde arbejdet, så det er klart, at de ikke lider kræftdøden eller bliver forurenede eller overanstrengt eller nogen ting, men de forpester tilværelsen for resten af nationen, og vi følger efter som lallende idioter, der lader sig føre til slagtebænken. Det er Danmarks Radio, der først og fremmest har ansvaret for den fuldstændig umulige tilstand, nationen befinder sig i.

Danmarks Radio er altid på pletten, når SF har fremsat nogle lovforslag på kulturområdet. Så får de omtale, så det klodser, som var det det store dyr i Åbenbaringen. Hr. Per Stig Møller og andre hopper med på SF's og Socialdemokratiets vogn, og det er det, der er så deprime-rende.

Det har været en deprime-rende debat. Jeg havde ikke forventet de store ændringer, men jeg havde da forventet lidt mere ansvarlighed. Der er ikke en eneste af den vestlige verdens kulturnationer, der bruger så meget, som vi bruger, tvangsudskrevne midler til kultur, ikke én.

Nu nævner man Wien og Tyskland og forskellige undersøgelser dér. Jeg ville da meget gerne, om man ville overføre de resultater, man har fra kulturlivet i Tyskland og Wien, til Danmark. Så var noget nået. Så ville det komme til at se helt anderledes ud. Så ville brugerne komme til at betale betydelig mere. Man kan bruge de undersøgelser, som det passer i éns kram. Kunne det blive konklusionen på denne debat, at vi ville tage til Wien og til Schweiz og lære om kulturlivet, så var en del vundet, men selvfølgelig bliver det ikke det, det ved vi jo også.

Jeg skal vel ved en kulturdebat være høflig og sige tak for deltagelsen. Man har da i hvert fald ikke tiet mig ihjel. Hvad tilhørerne fik ud af alle de bevingede ord, der er blevet sagt, stiller jeg mig meget tvivlende over for. Betalingsbalancen blev i hvert fald ikke forbedret.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Hr. Poulsgaard har ikke rigtig hørt efter, så han har forstået kulturlivets placering i det økonomiske kredsløb. Men det var nu ikke det, der fik mig herop.

Det var, at hr. Poulsgaard fortalte, at manovre i Japan kun ville have den gode, gamle, solide kunst. Så må jeg minde hr. Poulsgaard om, at enhver god, gammel solid kunst engang har været ny og prøvende. Der kommer ikke nogen ny god, gammel, solid kunst om 100 år, uden at vi sørger for, at der konstant er mulighed for at producere ny kunst og udtrykke sig i den nye tid.

Enhver kunst har måttet starte. Det er også anledningen til mit andet svar til hr. Poulsgaard. Når det er opfattelsen, at enhver kunst må startes, at enhver tid må have mulighed for at udtrykke tiden og udtrykke sig til tiden, så må der være en blanding af markedsmekanismer og offentlige finanser. Det er derfor ikke rigtigt, som hr. Poulsgaard sagde, at jeg alene talte om statsfinanserne. Jeg sagde – jeg citerer mig selv:

»Derfor må et kulturliv finansieres i en kombination af borgernes betaling, amternes og kommunernes samt af statsfinanserne.«

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Vi har så meget, vi er uenige om, men vi behøver jo ikke at være uenige om det hele. Hvorfor kan vi ikke få det, vi er enige om, slået fast i stedet for at snakke os fra hverandre?

Jamen hr. Per Stig Møller. Hvornår har De Konservative, Venstre og I andre hørt en fremskridtsmand sige, at vi ikke må have eksperimenterende moderne kunst, for al kunst har en begyndelse, det er da rigtigt. Det har vi ingenting imod. Vi har noget imod, at man nu hej vilde dyr, før man i det hele taget ved, om det er noget værd, går ind og støtter det, for vi kunne jo komme til at kvæle en ny Rembrandt,

[Poulsgaard]

hvis ikke vi støttede enhver, der kan male to streger på et stykke papir. Lad det da få lov til at udvikle sig!

Det med Japan – jeg opfattede det i fjernsynet, nu var jeg ikke selv med i Japan – gik ud på, at japanerne ville have noget, der ligner noget, noget, man kunne tage og føle på, ikke alt det abstrakte, som man hverken kan finde hoved eller hale på.

Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Det er kun for at gøre en lille bemærkning. Jeg kan ikke undertrykke min lyst til at gøre den, når hr. Poulsgaard siger, at selv om vi begge to er fra hovedlandet, så forstår vi ikke hinanden. Jeg tror ikke, det er rigtigt. Jeg er nemlig alvorligt bange for, at jeg forstår hr. Poulsgaard ganske udmærket. Jeg kender hr. Poulsgaard fra vort hovedlands litteratur. Hr. Poulsgaard minder mig altid om Anton Berntsens digt om min nabo Per Smed. Det var ham, der altid sagde, når man talte om den slags ting, vi taler om her: Hvad nytte er det til?

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 48:

Forslag til folketingsbeslutning om Tidsskriftcentret.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.
(Fremsat 25/11 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Som det vil være bekendt, og som det også fremgår af beslutningsforslaget, er Tidsskriftcentret en selvejende institution, som blev oprettet i 1968. Centret har en formålsparagraf, der siger, at det har til formål gennem biblioteksvirksomhed at indsamle og udlåne dansk og udenlandsk alternativ-, græsrods- og venstrefløjslitteratur. Centret skal desuden bl.a. gennem publikumsvirksomhed formidle infor-

mation om dette materiale samt om andre former for alternativ litteratur, organisering og initiativer, og centrets målgruppe er enkeltpersoner, organisationer og andre biblioteker.

Det ligger sådan, at Kultur- og Kommunikationsministeriet har bidraget til Tidsskriftcentrets virke siden 1979 ved at give tipstilskud. Det seneste har været på 55.000 kr. i 1987.

For to år siden behandlede Folketinget et tilsvarende forslag til folketingsbeslutning fra SF, og under forhandlingen tilkendegav min forgænger, den daværende kulturminister, at hun fandt det rimeligt at bede rigsbibliotekaren om at komme med en vurdering af Tidsskriftcentret. I sin udtalelse, som kom i maj 1986, bemærkede rigsbibliotekaren, at det givetvis ville være nyttigt, om den statslige tilskudspolitik på dette område blev underkastet en samlet vurdering på grundlag af en detaljeret analyse af relevante biblioteker, samt at der blev fastlagt visse betingelser for ydelse af støtte og retningslinjer for driften af biblioteker med hensyn til tilgængeliggørelse og bevaring af det anskaffede materiale.

På det grundlag bad Kultur- og Kommunikationsministeriet så rigsbibliotekarembetet om at foretage en nærmere analyse af mindre, private bibliotekers behov for eventuel støtte på finansloven. Jeg vil godt benytte lejligheden her til at referere de hovedpunkter, som rigsbibliotekaren har peget på. Han mener, der er en række betingelser, som skal være opfyldt for, at der kan blive tale om statsstøtte.

For det første skal biblioteket råde over samlinger, som supplerer det offentlige biblioteksvæsen, det skal have en niche. Der kan eksempelvis være tale om samlinger, der består af materiale, som normalt ikke ville blive afleveret til statslige eller kommunale biblioteker, og som biblioteket har adgang til i kraft af forankring i særlige brugergrupper, i folkelige bevægelser el. lign.

For det andet skal tilskudsordningen være billig forstået på den måde, at den er i det mindste økonomisk forsvarlig; det skal med andre ord være en god forretning for staten at yde tilskud til driften i stedet for selv at overtage den.

For det tredje skal biblioteket opfylde visse bibliotekariske mindstekrav som f.eks. at deltage i lånesamarbejde, have fast åbningstid og offentlig adgang.